

ES NEGRIBU BŪT ATPALICĒJOS

VIESTURS TAMUŽS, uzņēmējs un investors, līdz šim ir stāvējis ļoti tālu no politikas. Augustā **partiju apvienība “Ražots Latvijā” (saraksts Nr. 3)** viņu nominēja par ministru prezidenta kandidātu. Pašlaik viņš ir vienīgais bezpartijiskais premjera amata pretendents. Ilgi vērojis sabiedrībā un valstī notiekošo, tagad nāk ar savu piedāvājumu valsts attīstībai — samērā radikālu, bet svaigu skatījumu, kādai Latvijai būt nākotnē.

Vai nav tā, ka mēģināt iekāpt gluži svešā lauciņā un nodarboties ar lietām, kuras līdz šim bijušas absolūti nesvarīgas? Jā un nē. Man šķiet, ka pārāk ilgi esam ļāvuši dažiem cilvēkiem dejot pa visu pārējo galvām. Mums ir iestāstīts, un mēs svēti ticam, ka tāda situācija, kāda pašlaik ir Latvijā, ir pilnīgi normāla. Šī dzelzainā un šķietami ne ar ko neizsitamā pārliecība tiek uztverta par standartu — tā jābūt. Nu nav, nav tā jābūt; tas nav pareizi un ir nenormāli.

Mana pārliecība balstās uz paša pieredzi. Būdam liels uzņēmējs ar plašiem kontaktiem biznesa vidē, esmu saskāries ar reāliem korupcijas un valsts nozagšanas piemēriem. 10–15% maksājums jeb tā saucamais «atkats» nav nekāds mīts un pasakas. Ja lieli projekti aiziet, tātad, visticamāk, kāds vai kādi savus procentus ir dabūjuši; ja neaiziet — kādā etapā kāds kādam kaut ko nav iedevis. Kontaktējoties ar saviem partneriem, kolēģiem, paziņām un draugiem, esmu secinājis — tie nav atsevišķi gadījumi, bet gan spēcīga, visaptveroša un ļoti dzīvotspējīga sistēma, ko uz tur un nodrošina pašreizējā valsts

pārvalde. Un tagad pasakiet man — vai tā ir norma?!

Jums ir uzņēmējdarbības pieredze arī citās valstīs, turklāt salīdzinoši atšķirīgās. Kā tādas lietas tiek kārtotas un risinātas tur? Ļoti dažādi, bet ar pietiekami skaidriem noteikumiem. Man ir vairāki starptautiski projekti tik atšķirīgu kultūru un tradīciju valstīs kā, piemēram, Somija un

Mans vienīgais mērķis ir darīt visu iespējamo, lai Latvija kļūtu par valsti, kurā es gribētu dzīvot, no kuras neaizbrauktu mani bērni un kuru par savu vienīgo sauktu mani mazbērni.

Uzbekistāna, un aizvien vairāk šķiet, ka mēs tuvināties pēdējai. Ir likumi, ir noteikumi, ir dekrēti, bet Uzbekistānas prezidenta vārds stāv tiem visiem pāri — kā viņš teiks, tā būs; un tauta tic, ka tieši viņš visu zina un saprot vislabāk. Lai projektam dabūtu akceptu zemākajā līmenī, pateicības procenti ir tik, augstākā līmenī — tik, bet visaugstākajā — tik. Skaidri un nepārprotami spēles noteikumi, ar kuriem visi rēķinās.

Bet šāda sistēma taču degradē sabiedrību! Dzirdot apgalvojumu — lai zog, ka tik sakārto valsti vai pilsētu un arī citiem kas tiek, man metas zosāda. Katrs mēģina jebkuriem līdzekļiem iegūt valsts pasūtījumu un nopelnīt savus procentus — tas taču ir absurds un ārprāts, kas atklājas statistikā — pārliecinoša miņšanās uz vietas un veģetēšana Eiropas Savienības valstu lejasgalā.

Ko darīt — tāds ir jautājums? Ja vēlamies ir esam gatavi būtiskām pārmaiņām, tad izeja ir koncentrēta vara. Situācija ar daudzām koalīcijas partijām, no kuru garastāvokļa, interesēm vai labvēlības ir atkarīgs premjera «būt vai nebūt», ir strupceļš, ko uzskatāmi pierāda arī mūsu nesenā vēsture. Es neapgalvoju, ka vienīgā panaceja ir autoritārisms, tomēr esmu stingri pārliecināts, ka valdības vadītājam jābūt drošam pamatam,

atbalstam un spēcīgam varas mandātam — tikai tad varam prasīt un arī sagaidīt taustāmus rezultātus. Darbs un lēmumi, kas līdzinās šupošanai šūpolēs, nav ne rezultatīvi, ne ar tālejošu un skaidru perspektīvu.

Kas būtu saprotams ar jēdzieni «koncentrēta vara»?

Pirmkārt, soda neizbēgamība. Cilvēkiem ir skaidri jāapzinās, ka par pārkāpumiem tiek piemērots sods un šo procesu neietekmē ne tavs amats, ne iepriekšējie nopelni, ne nauda, ne ietekmīgi draugi vai radnieki. Tikai tad sabiedrība būs gatava noticēt, ka tiesiska Latvijas valsts ir realitāte, nevis lozungs vai nākotnes vīzija. Mani dara bažīgu arī mūsu tiesu sistēma — tā ir lēnīga, smagnēja un pārmēru ilga. Lietas tiek iztiesātas gadiem un gadu desmitiem, līdz sabiedrība sāk just līdzīgu apsūdzētājam — sak, cik tad ilgi to nabadziņu vēl mocīs, galīgi izkāmējis un iekrities; laikam jau neko nevar pierādīt, ka tik ilgi tur ko meklē... Ilgās tiesvedības dod pamatu uz tiesām skatīties kā uz nenopietnu farsu, kas gala beigās vainagojas ar nosacītiem vai necīliem sodiem. Saprotot, ka finansējuma trūkums ir viens no galvenajiem iemesliem, lai jebkura, arī

tiesu sistēma, attīstītos un uzlabotu savu darbību, tomēr uzskatu, ka izmaiņas ir iespējamas. Neviens man neiestāstīs, ka neko, pilnīgi neko nevar izdarīt. Var, bet tam nepieciešamas divas lietas — drosme un uzdrošināšanās. Ir viegli atrast simtiem iemeslu, kāpēc kaut ko nevar, negrib vai nespēj izdarīt, bet tik grūti meklēt to vienu vai divus, kas parāda — jā, var!

Es ļoti vēlētos, lai jēdzienu «soda neizbēgamība» mēs attiecinātu ne tikai uz tiesu jomu, bet jebkuru sfēru — arī valsts pārvaldi, arī uzņēmējdarbību, arī nevalstisko sektoru un citiem. Esmu par pozitīvo motivāciju — ej, dari, piedāvā. Cilvēkiem ir jāuzticas un jādod iespēja sevi pierādīt, tikai tā mēs spēsim stimulēt jaunas un neordināras idejas, kas varētu būt pareizais ceļš valsts attīstības un uzplaukuma virzienā. Ir saprotams un akceptējams, ja, darot vai pieņemot lēmumu, cilvēks kļūdās; labāk tā, nekā nekļūdoties, neko nedarot.

Otra lieta, ko gribu darīt zināmu, — mani neinteresē un neaizrauj ideja būt par milzu savienības premjerministru, jo daudzi ministri no daudzām partijām nekad nespēs strādāt kā vienota dūre. Kāds ilgtermiņa redzējums, kāda vidējā termiņa stratēģisko dokumentu izstrāde, kāda ilgtspējīga attīstības politika iespējama nestabilitātes, neuzticēšanās un mūžīgo intrigu atmosfērā? Uzskatu, ka premjera varai jābūt tādai, lai tā spētu nodrošināt lēmumu pieņemšanu valsts interesēs, nevis koalīcijas partneru ambīciju, savtīga labuma vai neskaidru mērķu vārdā. Tāpēc — ja valdību veido četri vai pieci partneri, manā virzienā, lūdzu, neskatieties; tas nav man!

Kādu jūs redzat Latvijas ideālo valdību?

Tās raksturošanai ir viens vārds — profesionāla. Valdību nedrīkst veidot diletanti, amatieri vai, vēl trakāk, nejausi cilvēki. Tikai un vienīgi sistēmiska vadība, kuras pamatā ir māka, zināšanas, pieredze un kompetence. Piekritīsiet — nu, nevar simfonisko orķestri vadīt mūzikas skolas absolvents teicamnieks, pat konservatorijas beidzējs tam nav īsti piemērots. Varbūt tieši tāpēc, ka šis profesionalitātes modelis pie mums nav iedzīvojis, nospiedoši lielākā daļa Latvijas sabiedrības par savu valdību kaunas. Kad mani kolēģi un draugi uzzināja par manu lēmumu kļūt par vēlēšanu apvienības *Ražots Latvijā* ministru prezidenta

VIESTURS TAMUŽS, partiju apvienības *Ražots Latvijā* ministru prezidenta kandidāts

kandidātu, reakcija lielākoties bija neizpratne, neviltsot izbrīns un jautājumi — vai tu galīgi stulbs un kam tev tas vajadzīgs? Neviens no viņiem līdzīgi kā lielākā daļa iedzīvotāju acīmredzot nav gatavi novērtēt to, ka esmu piekritis šim piedāvājumam, savu vieglo un sakārtoto ikdienu nomainot pret grūtu, nepateicīgu un nenovērtētu darbu. Pilnīgi godīgi un atklāti saku — nauda mani neinteresē, jo tās man pietiek; arī augstus amatus un varu esmu izbaidījis, tas nav tas, bez kā nespēju iedomāties savu dzīvi. Mans vienīgais mērķis ir darīt visu iespējamo, lai Latvija kļūtu par valsti, kurā es gribētu dzīvot, no kuras neaizbrauktu mani bērni

un kuru par savu vienīgo sauktu mani mazbērni.

Kā jūs vērtējat mūsu kaimiņu — igauņu — panākumus? Kāpēc viņiem izdevies tas, kas mums palicis tāls un pagaidām nesasniedzams?

Tāpēc, ka viņi neslēja degunu mākoņos un necentās izgudrot jaunu velosipēdu tur, kur tas nemaz nav nepieciešams. Igaunijas ciešā un veiksmīgā sadarbība ar ziemeļu kaimiņu Somiju noteica viņu ekonomisko virzību — labi, aprobežoti un realitātē īstenoti somu projekti, kas pierādījuši gan savu dzīvotspēju, gan efektivitāti, ar «copy-paste» tika adaptēti Igauni-

jā. Pārbaudītas un sevi pierādījušas vērtības — kā aksiomas, kuras nemaz nav jāpārbauda.

Kas mums būtu akūti vajadzīgs, lai ekonomiskās krīzes tuņļa galā ieraudzītu gaismu?

Vadītāji pēc sava rakstura, būtības un darbības metodēm; profesionāli speciālisti. Man nekas nebūtu iebilstams arī pret starptautiskiem vadītājiem/-u, ja viņa zināšanas un pieredze ir jau pārbaudīta līdzīgu problēmu risināšanā. Neredzu neko nosodāmu, ja tas būtu kāds augstākā līmeņa menedžeris, kurš spējis sasniegt atzīstamus rezultātus sarežģītu ekonomisku krīžu risināšanā; pie tam viņa izcelsmes valstij manās acīs nav būtiskas nozīmes.

Savulaik jau mēs mēģinājām mūsu problēmu risināšanā iesaistīt latviešus no Austrālijas, Amerikas, Anglijas, Kanādas un citām valstīm...

Tieši tā. Bet viņi kļuva par ministriem nevis savu profesionālo spēju, zināšanu un pieredzes dēļ, bet tikai tāpēc, ka viņi bija ārzemju latvieši — tas bija faktiski vienīgais viņu kompetences rādītājs.

Īsi un konkrēti — iedomājieties, ka esat ministru prezident...

Pirmkārt, jābūt skaidram mērķim, uz kuru iet, un skaidriem instrumentiem, kā tā sasniegšanu izmērīt. Ja vēlamies panākt ekonomikas atjaunošanos un augšupeju, tad tas būs panākts brīdī, kad iekšzemes kopprodukts pieaugs par 12% katru gadu 12 gadu periodā, kad budžeta deficīts būs nulle, bet eksports pārsniedz importu. Šie ir konkrēti rādītāji, pēc kuriem gan eksperti, gan sabiedrība objektīvi spēs novērtēt mana darba rezultātus.

Otrkārt, es nespēju iedomāties kopīgu darbu un kopīgu virzīšanos uz mērķi ar partneriem, ministriem un darbiniekiem, kuri nespēj piedāvāt risinājumu, bet var tikai konstatēt faktu, ka ir pagalam slikti. Jā, ir; bet ko darām, lai tā nebūtu? Nav plāna, nav ideju — diskvalificēts! Nostāja — jo mazāk izdarīsim, jo mazāk būs, par ko mums pārmet, ir jāaizmirst uz mūžīgiem laikiem. Jāstrādā tiem, kas var, bet, galvenais, grib to darīt, kam ir motivācija sasniegt rezultātus kopā ar mani. Es negribu būt atpalicējs, negribu dzīvot atpalikušā valstī un strādāt kopā ar cilvēkiem, kas nav gatavi neko radikāli mainīt vispirms jau savā domāšanā un attieksmē.